

Spetslaaine toht

VIKERKAAR

EESTI NOORSOO RAAMAT-AJAKIRI

VII AASTAKÄIK

Nr. 20

Toimetaja M. NURMIK

1932

Vasil Jan

Fööniklaste laev III

TÖÖKOOL TALLINNAS

5. Õppetund. (Järg.)

Hommikul mu äratas kōdistamine ninas. Aevastasin seni kui ninast lendas välja kanasulg. Silmi avades nägin, et toas vaibal istus mitu poissi, igaihel väike tahvel ja terav kirjutuspulk peos. Nad naersid minu poole vahtides, ja ma mõistsin, et see oli nende nali.

Tuppa astus Sanhuniafon. Tal oli käes papüüruserull ja pikk pillirookepp. Ta istus poiste juure ja koputas kepiga pähe ühele, kes naeris veel.

Kõik jäid vait ja langetasid silmad.

„Avage oma kõrvad ja kuulake, mis kõneleb õpetaja,“ algas ta. „Te hakkate kohe kirjutama maailma tekkimisest ega tõuse enne kui oskate öelda kõik, mis kirjutatud, ilma et vaataksite tahvlile.“

Poisid kohendusid mugavamini istuma ja valmistusid kirjutama.

„Ja sina, kas sina oskad kirjutada?“ pöördus Sanhuniafon minule. „Oskad? Sofer-rafa õpetas sind? Väga hää! Siis istu siia ja kirjuta ühes meiega. Siin on vahatatud tahvel ja terav pulk.“

Sanhuniafon hakkas aeglaselt, laulvalt rääkima:

„Tarkade arvates vanasti kõige elusa alguseks taevas ja maa pääl oli sünk ja tuuletaoline õhk.“

Ta rääkis kaua, nõnda, et väsisime kirjutamisest.

Etteütluuse lõpetanud, Sanhuniafon hakkas vaatama, mis poisid kirjutanud. Kellel leidis vigu, see sai kepiga pähe.

Tuppa astus Sofer. Sanhuniafon tõusis kiiresti ja ruttas talle vastu. Nad sülelesid, pannes pää üksteise õlale. Siis Sanhuniafon ütles poistele:

„Kuulake, õpilased. Januse reisija rõõm on suur, kui ta leiab kõrves allika. Samuti on rõõm suur, kui näed vana sõpra hulga aastate pärast. Tänaseks te olete vabad. Minge koju. Homme hommikul tulge jälle, siis kõneleme koos sellest, kuidas tekkis maailm. Võtke see poiss kaasa ja näidake talle meie linna ilu. Ja selle raha eest, poiss, osta endale maiustusi,“ ja tark andis mulle nelinurkse nahatüki⁴¹, millele joonistatud tähti.

⁴¹ Kartaagolased olid esimesed, kel olid nahkrahad, meie paber-rahade taoliselt.

Sofer lubas mul tagasi laeva minna. Üks poiss tuli koos minuga. Ta nimi oli Abi. Me võtsime üksteise käest kinni ja läksime linna vaatama.

Läksime Abiga mööda kitsaid turutanavaid, kus oli lugematu hulk poode. Siin kaubeldi kõigega: nõõridele aetud merevaiguga, värviliste kividega, konnakarpidega, värske ja soolatud kalaga, ja kõike värvi riietega. Väikestes kastisuurustes poodides istusid kaupmehed, kes müüsid maiustusi. Astusime viigimarjade müüja juure. Marjad olid kokku kleepunud nagu taigen ja asetsesid ühel lauaotsal. Teisel lauaotsal istus kaupmees ja rebis ostjaile sõrmedega vähema või suurema tüki marjadepangast. Nahkraha eest me saime suure kimbu viigimarju ja veel mõned vaskrahad tagasi. Saunade juures poisikesed helistasid kelli ja kutsusid möödaminejaid sisse. Pagarid pakkusid kooke laudadelt. Siinsamas müüdi savitaldrikuilt keedetud tigusid.

Me läksime edasi orjade turule. Platsil istus mattidel iga värvi orje. Siin oli tugevaid mehi, naisi ja väikesi lapsi. Iga orjasalga kõrval seisis kauplejad ja kiitsid valju häälega oma kaupa.“

„Tugev noor ori. Oskab nõusid voolida ja nuge valmistada. Kasulik igale peremehele!“

„Õpetatud kingsepp, õmbleb kiiresti sandaleid. Kes ostab ta, see ei pruugi muretseda oma ülespidamise pärast — ta ori valmistab nii palju sandaleid, et toidab peremehe ühes ta perekonnaga.“

Möödusime etiooplastest, lüübialastest, berberitest ja teistest rahvustest. Nad kõik olid kaunistatud värviliste paeltega, et meelitada ostjaid ligi. Abi küsitles kõiki:

„Kes teist on pärit Kanaarimaalt? Kas keegi ei ole kuulnud Kanaarimaast?“

Orjad vastasid tõrksalt:

„Selle Kanaarimaa inimesed on õnnelikud — kaupmehed ei tea neist midagi ja sellepärast kanaarlasi pole veel sel pisarateturul.“

Kuid üks mees vastas:

„Mina tean, kus on Kanaarimaa.“ See oli pikk, tugev pronksikarva mees ilusa korrapärase näoga. Tal olid lainelised hallisegused juuksed.

„Tule siia, poiss. Kui annad mulle natuke neist viigimarjadest, mis sul peos, siis ütlen, kus on Kanaarimaa.“

Ta tõstis käe ja hakkas sõrmedel seletama:

„Siin on Melkarti sambad, see sõrm on berguati rahvas, edasi — ha-ha rahvas, edasi — kanaarlased.“

„Ja kui kaua läheb, et sinna jõuda?“

„Ooh!“ mees vilistas ja osutas taevale. „Tuul paisutab purje, puri tõukab laeva ja laev läheb ikka edasi ja edasi. Ja siis tuleb päev ja laev jõuab minu kallile, minu päikesekaunile Kanaarimaale.“

Andsime mehele kõik oma viigimarjad. Siis tuli joostes orja omanik ja karjus kepiga vehkides:

„Mis te tahate siit, kutsikad? Terve päev käib inimesi mööda turgu ja pärib, kus on Kanaarimaa. Sellest ei tule midagi hääd. Kasi siit minema!“ karjus ta oma orjale ja mõlemad kadusid rahvahulka.

Läksime Abiga laeva, et jutustada Soferile, mis olime kuulnud Kanaarimaast.

Andsime mehele kõik oma viigimarjad.

Sadamasse jõudes nägime, et „Kokab-Tsafon“ oli tõmmatud kaldale ja tõstetud pukkidele. Mõned töölised parandasid põhja ja tihendasid pragusid. Ben-Kadeh kõndis laeva ümber, proovis ta seinu ja koputas vasaraga:

Varsti purjetasime „Välisesse merre“⁴². „Näed, Elisar, kuidas püüavad töölised, et laev oleks võimalikult kiiresti valmis võitluseks tormidega. Välisel merel purjetada on hoopis teine asi kui siin „Sisemisel merel“. Sääl lained on suured nagu mäed.“

Ma otse kargasin rõõmu pärast, et purjetame edasi imedemaile.

⁴² Väline meri — Atlandi ookean.

6. Tüürimeeste nõupidamine.

Möödus veel kaks päeva. Meie laev „Kokab-Tsafon“ lasti juba sõiduvalmina vette. Ben-Kadeh ütles mulle:

„Vaata, kuidas meie laev ümber ehitati; ta on nüüd üleni kaetud tekiga nagu kilpkonn. Aerude augud külgedes võib luukidega sulgeda. Tüüriaerudel on oma pesad ja tugevad kin-nitusrihmad. Nüüd meie laev ei karda välise mere laineid. Isegi siis, kui nad hakkavad üle teki veerema, jääb ta lainete-harjule ujuma nagu part.“

Sel päeval meie laeval algas sagin. Tuli enam kui sada inimest, kes kõik tahtsid sõita Kanaarimaale. Ühed olid kõh-nad, kurnatud, näruste riietega, teised hästiriidetatud, paljude reisipakkidega. Kõik nad pugesis laeva sisemusse, teki alla. Hobueesleil toodi odade ja mõõkade puntraid ja soomusriideid nahkkottides. Välispoole, laevakülgedele kinnitati paksust nahast ümmargused kilbid.

Tuli terve voor kaameleid: nendelt laaditi maha jahu, vilja, kuivatatud puuvilja ja soolatud kala. Toodi ka hulk nahklähkreid viinaga. Selle kõik neelas meie laeva ruum.

Selle päeva õhtul Sofer ja Ben-Kadeh läksid kõrvalasu-vale laevale, mis alles hiljuti oli tulnud sadamasse. Ta oli märksa suurem ja ilusam kui teised ja ta purjed koosnesid must-tadest ja punastest ruutudest. Räägiti, et selle laevaga olevat tulnud mingi tähtis ja rikas idamaaine vürst. Sellel laeval pidi olema kõigi Kanaarimaale sõitvate laevade tüürimeeste koos-olek. Seisin Soferi kõrval ja nägin, kuidas mööda silda sam-musid laevale kirjudesse, triibulistesse ja lilladesse mantlitesse mähkunud karminäolised mehed. Tüürimeestel olid merevai-gust, konnakarpidest ja roosadest korallidest kaelakeed. Nende paljastel kätel paistsid sinise värviga joonistatud täh-tede ja merekoletiste kujutised. Mõned närisid punaseid lehti ja näis nagu sülitaksid nad verd.

Merimehed istusid sõõrina kirjudele egiptuse vaipadele. Tuli ka sadamaülem ja tema järele Meremot. Ta nähtavasti oli sadamaülema lemmik, sest et kõndis koerana ta järel, kan-des painutatud tüürose tugitooli ja suudeldes järjest ta riide-palistust.

Sadamaülem istus toolile ja pöördus merimeeste poole:

„Vaprad merimehed! Teie olete käinud oma laevadega kõigil meredel, mis voolavad mandri ümber. Nüüd teil tuleb šuffettide ja rabbide nõukogu käsul sõita neljakümne laevaga meile tundmatule Kanaarimaale, mis asub Atlase harja taga. Sääl tuleb luua meie uus asundus. Terve laevastiku juhiks on määratud meie linna kuulus sõber, Kaaria vürst Illa-Zar, — jatkugu tal elu ja tervist kümme korda kümneks aastaks.

Praegu teda vaevab palavik ja sellepärast ta ei saa nõupidamisest osa võtta, kuid värske mereõhk ajab pakku kõik ta haigused. Preestrid juba palvetavad kõigis templeis ja saavad igapäev ohverdama tuvisid ja lambaid, et teie teekond oleks õnnelik.“

Tüürimehed hakkasid üksteisega nõu pidama. Üks, lonkur ja ühekäeline, tõusis püsti; ta parema käe kõnt oli mähitud punasesse riidesse, mida hoidis kinni kuldne käevõru.

„Ma ei ole olnud Kanaarimaal, kuid ma tean, kus ta asub. Et jõuda sinna, on vaja võidelda tormidega, osata vältida veealuseid kive ja juhtida laeva tundmatuis vetes. Kanaarimaale võib jõuda ainult väga vilunud merimees, ja terve laevastiku sinna viia võib ainult kõigist kõige parem. Miks Kaaria vürst varjab end meie eest? Näidake teda. Võib olla, et see vürst terve eluaja ainult on lebaskelnud vaibal ja vett on ainult oma purskkaevu lombis näinud? Mulle jutustati, et see vürst olevat saatnud rabbide-nõukogule kümme kruusi kulda, et nad määraksid ta Kanaarimaa kuningaks. Hää küll, meie viime ta Kanaarimaale ja olgu ta sääal pääleki kuningaks, kuid kuivamaa vürst ei sobi merehaisid valitsema.“

„Õigus, õigus!“ hüüdsid kõik. „Las Kaaria vürst näitab end meile. Me ise otsustame, kas oleme nõus võtma teda juhiks teekonnal kohutavale Välismerele. Miks ta peidab end nagu rott laevaruumi? Tulgu meie juure!“

Siis sammus trepist üles laevalaele kõrgekasvuline mees. Ta oli silmadeni mähitud punasesse villasesse mantlisse. Pääd kattis kallis kullaga tikitud sall.

„Teie tahtsite mind näha?“ küsis ta. „Ma olen siin. Mida te tahate küsida?“ Ta avas oma mantli ja vaatles kõiki oma sünge pilguga.

„Lala-Sor!“ hüüdsid mitmed korruga.

„Jah, mina olen Lala-Sor, ja ma arvan, et keegi ei võidelda, nagu ei oskaks mina merel purjetada ega laevu juhtida. Minu poisid on palju teinud, hääd kui ka halba, kuid nüüd nad ei taha alata uut tööd. Mina oma kahekümne laevaga ühinen teiega. Üldse läheb kuuskümmend laeva. Täna laaditakse viimased tagavarad. Iga laev saab ette palga ja toidu kuuekümneks päevaks.“ Kõneldes Lala-Sor vaatas mitu korda meie poole ja ta silmis välkusid sünged tuled. „Me läheme teele homme hommikul. Pidage meeles, et merel olen mina juht; kes julgeb minu käsku mitte täita, tõmmatakse masti.“

Lala-Sor mähkis enda uuesti mantlisse ja astus aeglaselt alla oma kajutisse.

Kõik tüürimehed läksid oma laevadele.

„Lala-Sor tunneb merd,“ rääkisid nad. „Kui tema tahab, siis ta viib meid refaimide maa-aluse riigi väravasse ja toob tervelt tagasi.“

Kuid teised vangutasid pääd ja sosistasid:

„Kas niisugust inimest võib uskuda? Ta võib meid endid orjaks müüa.“

Varsti meie laeva tuli Meremot ja tema järele kaks Lala-Sori „poissi“ relvade ja kottidega. Nad ütlesid, et laevastiku juhi käsul Meremot sõidab kaasa meie laeval ja asub sellesse kajutisse, kus enne elas laeva valitseja Malluh.

Ben-Kadeh vilistas ja naeratas:

„Noh, eks vaatame, kui kaugele me sellise juhiga jõuame.“

Surma kaisutuisis.

1. Melkarti sambad lähenesid üksteisele.

Hommikul kõik laevad väljusid sadamast meeste kisa ja laulude saatel. Ben-Kadeh seisis ülal sillal ja käsutas. Sõudjaid nüüd ei olnud näha, nad olid teki all.

Me läksime aerude jõul senikaua kui olime möödunud maaninast, millel asetses kõrge tuletorn, siis pärituul hakkas tervet laevastikku Melkarti sammaste⁴³ poole kandma.

Meist möödusid õitsevad, viljarikkad Aafrika kaldad, kus paitsid kord kuldsed nisuväljad, kord hallikas-rohelised õlipuusalud, siis tumedad viinamägede ruudud. Kaugel nende taga kerkisid udused mäeharjad.

Päikeseloodel kõik laevad kogunesid vaiksesse lahte, mida kaitsesid tuulte eest kaljud. Siia suubus jõgi ja kõik laevad võtsid nahklähkritesse värsket vett. Laevad jäid kalda lähedale ankrusse. Maaleminejad tõstsid riided õlgadeni ja läksid, vööni vees.

Kui süttisid lõkked, millel laevamehed keetsid kalu, ilmusid nähtavale ratsanikud ilusail hobustel.

Nad hüppasid hobuste seljast ja jätsid nad kinni sidumata. Hobused olid valjasteta, kuid seisis sõnakuulelikult paigal. Need inimesed olid numiidlased. Neil on käharad juuksed, millesse pistetud suured kotkasuled. Mõned tule ääres istuvaist Lala-Sori „poistest“ hakkasid rääkima:

„Püüame need mustad ahvid kinni ja paneme endi asemel sõudma.“

„Poisid“ söötsid numiidlaste kallale, tahtes neid kinni võtta, kuid numiidlased hakkasid karjuma ja jooksid minema. Nad vilistasid ja hobused ise jooksid juure. Numiidlased kargasid hobuste selga ja kihutasid minema. Kuid siiski kaks neist saadi kätte, seoti kinni ja viidi laeva.

⁴³ Melkarti sambad — praegune Gibraltar.

Ben-Kadeh küsis:

„Millega te tahate neid inimesi toita? Meil endilgi on vähe tagavara ja tee on pikk.“

„Meie ei annagi neile süüa!“ irvitas Meremot. „Kui nad kärvavad, siis viskame nad merre. Nende asemele püüame uued. Leidsid ka, keda haletseda!“

„Nüüd keegi ei tohi siin lahes enam peatuda,“ rääkisid laevamehed, „inimesed said vihaseks ja katsuvad süütuile reisi-jaile kätte maksa.“

Laevad purjetasid kümme päeva, peatudes ööseti ranna läheduses. Kuuvalgeil öödel nad purjetasid peatamatult edasi. Oleks tuul olnud soodus, siis oleksime jõudnud Melkarti samaste juure juba seitsme päevaga.

Numiidlased kargasid hobuste selga ja kihutasid minema.

Üheteistkümnendal päeval hakkas eemalt paistma kõrge kalju. See tusane, järsk kivimürakas tukub päris mere kohal; kõigist ta pragudest sirutub kaktuseid ja aloesid, ja terved ketid rohelisi taimi ripub säält, kiikudes tuule käes.

Kalju taga, põhjapool, laiuvad õnneliku Ibeeria⁴⁴ õitsuvad, päikeseküllased kaldad roheliste salude ja aasadega, kus söövad veiste ja lammaste karjad. Lõunapool, teispool laia väina, kergivad Aafrika roosakaskollased kaljud ja künkad. Räägitakse, et enne olnud Ibeeria ja Aafrika ühendatud maa-ribaga, kuid jumal Melkart lahutanud nende kaldad ja ühendanud nõnda väinaga „Välise“ ja „Sisemise“ mere.

⁴⁴ Ibeeriaks sel ajal nimetati praegust Hispaaniat.

Niipea kui esimesed laevad said mööda tumedast, süngest kaljust, hakkasid nad nina noogutama otsekui paludes jumalaid. Väline meri võttis meid kohutavate lainetega vastu ja hakkas laevu pilduma, kergitades nad kord kõrgele laineharjadele, säälsamas paisates nad alla läbipaistvasse rohelistesse vetekuristikku. Kõigil laevadel hakkasid mehed kiirustama, kinnitades purje. Tuul ulgus kõites, kiskus vahtu laineharjult ja loopis seda tekile. Lala-Sori juhtlaev pöördus enam Aafrika ranna lähemale. Siin paistsid kõrge Atlase mäestiku nõlvad, rannatasandik aga oli tühi ja lage.

Üks reisijaist osutas kõrgele, järskude külgedega mäele. Praod ja jooned paistsid mustadena ta päikese valgustatud külgedel ja tuletasid meele arusaamatut muistset päälkirja.

„Vaadake neid suuri tähti kaljudel,“ rääkisid reisijad. „Need raius sinna möögaga jumal Melkart, et inimesed ei tohiks siit kaugemale sõita. Kuid kas miski asi võib peatada siidonlase? Ta ei karda midagi.“

Vaatasin tagasi sinneraiale, kuhu jäi Sisemine meri ja tee mu kodumaale. Mida kaugemale läks meie laev, seda enam lähenesid üksteisele Melkarti sambad ja lõpuks nad liitusid halliks kaugeks rannaviiruks.

Kuid eespool veeresid lained, üks suurem kui teine, ja Aafrika rand libises aeglaselt meist mööda. Siin ja säääl paisis üksik külake. Poolümmargustest, mesilastetarude taolistest onnidest jooksis kaldale paljaid inimesi, kes vahtisid meie pikka laevaderida.

2. Uus sõber.

Ma armastan merd ja ujun nagu kork. Isegi Gamaliel rääkis, et mina ujuvat peaaegu niisama hästi kui tema. Ma ei karda laineid, vaid ainult hiiglasuuri, teravahambulisi haisid. Kõik reisijad kogunesid laeva sisemusse, lae alla, kuid mina leidsin endale koha käilas, platvormil pronkskalakese lähedal, mis keerleb pika kepi otsas ja näitab, kust puhub tuul. Säääl lebas ka rullikeeratud köisi. Kui lained tormasid vastu laevakülge ja külvasid tekile pritsmeid, siis ronisin platvormi alla ja vaatasin sääält, kuidas veega üle valatud reisijad laskusid kiiresti luugist alla.

Teki alla kogunes enam kui sada inimest; igaüks tõi kaasa oma kotid, kruusid ja teised asjad, mõnel oli ainult närune mantel maha laotada. Esimestel päevadel kõik said üksteisega hästi läbi, laulsid, mängisid täringuid, kuid kõige enam magasid.

Vaikse ilmaga Sofer istus minu juures köierullide vahel, vaatas sinisesse kaugusse ja jutustas oma rännakuist kaugel

mail. Kuid niipea kui lained hakkasid laeva kiigutama, Sofer ruttas alla ja kutsus mind kaasa.

All ruumis söitsid kehvikud. Neil ei olnud mitte midagi hinge taga. Nad tahtsid uues kodus saada tüki maad, et ehitada onn ja külvata vilja maha. Siin oli ka valgete, pehmete kätega kaupmehi, kel oli kaasas palju kotte ja kes kõik arutasid ja vaidlesid selle üle, kuidas kasulikumalt müüa oma kaubad metsikuile suguharudele, kuidas vahetada odavad kellad, helmed ja muud tühised asjad kuldsete käevõrude ja kaelaehete vastu.

Riid tekkis küsimuse pärast, kes peab sõudma. Ben-Kadeh jagas kõik laevalolijad kolmeks vahetuseks, kes esimese käsu pääle pidid haarama aerud. Kaupmehed nurisesid valjusti, et nemad ei oskavat sõuda, neil olevat õrnad käed. „Meie suur linn,“ rääkisid nad, „ei saa kaupmeesteta läbi. Kas kaupmehed ei ole kõiki ta rikkusi kokku toonud? Sellepärast kaupmehi ei tohi vaevata raske tööga.“ Nad hingeldasid sõudes, ähkisid, ajasid aerud segamini ja takistasid teisigi sõudmisel. Mõned maksid vaestele, et need sõuaksid nende eest.

Nüüd Meremot hakkas riidu õhutama ja kaupmehi üles äsistama. Ta käis ühe salga juurest teise juure ja sosistas neile:

„See on tüürimees Ben-Kadeh, kes segab end võõrastesse asjadesse. Baal ise on käskinud, ja see seisab ka vanades raamatutes, et: „Kaupmehed kaubelgu ja paljasjalgsed töötagu.“ See on neile harjunud asi ja maksta ei ole vaja. Jatkub sellest, et nad saavad süüa.“

Kehvikuile ta sosistas aga hoopis muud:

„Teil pole vaja sõuda. Vaja püüda orje ja panna need sõudma. See on Ben-Kadeh, kes sunnib teid rasket tööd tegema.“

Kehvikud vastasid:

„Pole põhjust tüürimeest kiruda. Meri on ta soolanud ja tuul kuivatanud. Temaga juba hukka ei lähe. Meie võime küll sõuda, kui aga saame paremini süüa, et oleks jõudu.“

Ükskord ma jälle pugessin oma urkasse ees käilas. Tuul pildus vahuseid laineharju, pritsmed lendasid üle laeva.

Mu juure kõite alla hakkas ronima poiss, üks „paljasjalgsist“, nagu neid nimetas Meremot.

„Aa, sina siin, väike Sofer!“ ütles ta. „Kas mulle jatkub siin ruumi?“

Poiss heitis pikali mu kõrvale, võttis kaks sibulat ja andis ühe mulle. Siis võttis veel kuivanud, hallitanud leivatüki, murdis pooleks ja andis poole mulle. Nõnda algas meie sõprus.

„Mu nimi on Bigvai ja ma olen kuusteist aastat vana. Kodulinna ma töötasin leivategija juures. Tüütas juba ära see igapäevane taignasõtkumine ja palavasse ahju ronimine, et kleepida kooke seintele. Ma tahan näha kõrgeid mägesid ja

rohtlaasi, kus lõvid püüavad kaelkirjakuid, muidu elu möödub lõpuks ja ma ei näegi midagi.“

„Aga kes sa oled?“ küsisin. „Kas meie beni-Aanak või mõnd teist sugu? Su nahk on liig tõmmu.“

„Ma ei tea isegi, kes. Mu ema on berber, aga isa egiptlane. Ma sündisin merel kreeka laeval, ja laev hukkus Küreena lähedal. Säält mu ema sattus Utika linna. Siis olin kümneaastane. Säält meriröövliid viisid mu Egiptusse ja müüsid orjaks. Aasta tagasi ma hiilisin väljasõitvale laevale ja sattusin Kar-Hadašatti. Ma oskan mitut keelt, ja kas see pole ükskõik, kes ma olen? Ma olen lihtsalt Bigvai ja olen alati lõbus, ükskõik, kas mu kõht on täis või tühi.“

„Kuid tütle, Bigvai, kas siis, kui sa olid kümneaastane, sul ei olnud teine nimi ja kas su ema nimi ei olnud Emašoret?“

Bigvai võpatas.

„Kust sa seda tead? Jah, see oli nõnda. Siis mind hüüti Haruhiks. Kuid röövliid annavad varastatud lastele ikka teised nimed, et neid oleks raskem otsida.“

Ma jutustasin oma kohtamisest Emašoretiga Baali templis, kus vaene naine palus oma poja tagasitulekut.

Bigvai süleles mind:

„Kuidas sa mind täna rõõmustasid, Eli-poiss! Nüüd ma tean, kust otsida oma ema. Ma tulen tagasi Kanaarimaalt, lähen Kar-Hadašatti ja kuivatan ta pisarad. Kuid sinuga me jääme sõpradeks, Eli. Ma kaitsen sind. Ma tean, et sinu vanamehe vastu kavatsetakse kurja.“

Siis ta tasandas häält ja küsis põnevalt:

„Kas see on õige, et sinu vanaisa oskab kulda teha? Kas tõesti mitte? Aga see alatu mees, Meremot, räägib kõigile, et ta olevat ahne, tal olevat palju kulda, kuid ei tahtvat öelda, kuidas ta seda teeb. Hoiä Meremoti eest, ta kavatseb teile midagi halba teha.“

Bigvai ei valetanud. Esimesel peatusel meie laeva kolisid veel mõned Lala-Sori „poisid“. Meie Soferiga istusime parajasti ülal tekil ja vaatasime lagedale rannale, kus lendles roopadrikute kohal tuhandeid parte. Ühe silmaga hiiglane, meriröövel Maharbal, kellega ma kord tantsisin haslonimi, astus Soferi juure.

„Noh, vanamees, jätkub juba siin ülal vedelemisest. Kasi alla ruumi ja võta ka oma kutsikas kaasa.“

Sofer küsis:

„Kas see on selle käsk, kes saatis su, või kas sa oma pääst arvad hääks meid alla sulgeda?“

„Ah sa räägid veel?“ karjus hiiglane toorelt, haaras Soferi õlast ja hakkas teda luugi poole tassima. „Kui ma ütlen, siis tähendab, et peab nõnda tegema; Lala-Sor ise käskis teid silmas pidada ja ruumis kinni hoida.“

Sest päevast pääle meie Soferiga ei saanud enam üles. Mina harilikult seisin aeruavause juures ja vaatasin läbi selle Aafrika kaldaid. Sofer kirus, kuid mis suutis tema, vana ja väeti?

„Kas ma jõuan sinna maale? Kas näen õnnelikke saari?“ öhkas ta. „Või kas enne need inimesed, keda kisub roimale, hukkavad mu ja heidavad merre?“

Bigvai jutustas mulle igapäev, mis tehakse peatustel. Neli päeva pärast Melkarti sammastest möödumist me jõudsim kindlustatud Thimpatiiriose asundusse: see oli meie siidonlaste ehitatud. Neid tuli terve hulk kaldale laevadele vastu. Siin oli lühike peatus, sest tuul puhus nüüd tagant. Võeti värsket vett nahklähkreisse ja osteti puuvilja ja leiba.

Järgmine asundus oli Soleis, mis asetseb suure jõe suubumisel merre. Ka teda ümbritsesid tugevad müürid. Kaugel paistsid paksu metsaga kaetud mäed. Siit mõned meie laevad sõudsid piki jõge üles ja jõudsid järvele, kus kasvas paks pilliroog; siin oli metsikuid elevante, metssigu ja teisi loomi, kuid küttidel ei õnnestunud siin maale minna. Pilliroos peitunud loomanahkadesse riietatud inimesed lasksid laevadele mürgistatud nooli. Mõned meie küttidest said haavata; nad surid varsti.

Laevad sõudsid tagasi merele ja terve laevastik purjetas edasi piki kallast, kuni jõudis Lüksis jõesse. Siin laiusid mõlemal kaldal pika rohuga kaetud rohelised aasad. Neil sõid veiste ja lammaste karjad, mis kuulusid lüksitidele.

Lüksiidid on rändrahvas. Nad elavad mustades edasikantavais telkides. Nad räägivad keelt, mis on berberi keele taoline.

Bigvai jutustas, et lüksiidid olevat meie merimehed sõbralikult vastu võtnud ja andnud toodud kaupade eest palju veiseid ja lambaid. Lüksitide jutu järgi neist tagapool, mägedes elavat metsiku välimusega troglodüüdid, kes söövad toorest liha ja jooksvat kiiremini kui hobused.

Ühel peatusel tekkis lõhe reisijate vahel: peaaegu pooled neist teatasid, et tahavad jääda siia elama. Lüksiidid ise tahtsid, et nad jääksid, nad lubasid anda hääd maad ja osa oma karjadest. Lala-Sor pahandas ja nõudis, et kõik tuleksid tagasi laevadele ja sõidaksid koos temaga edasi, kuid mahajääjad hüüdsid:

„Laevadel meie oleme juba Lala-Sori orjad. Igalpool olid temal omad järelevaatajad. Las sõidavad edasi need, kes hirmustavad tema piitsa.“

Ühelt laevalt viidi maale suur kivist Taniita Astarta kuju ja püstitati künkal. Siia asutatakse uus linn. Kõik hakkasid rõõmsate laulude saatel kividest, hagudest ja mullast onne ehitama. Mahajäävaile asunikele jäeti osa relvi ja söögitagavara ja kaks laeva.

Laevastik aga sõitis edasi, möödudes Ha-ha suguharust. Me peatusime tihtipäale kõrkjaisse kasvanud jõesuudmeis, kus paistsid krokodillide karjad. Nad lebasid hallide, liikumatute rahnudena leetel ja valged tutiga kured kõndisid nende seljas.

Ma nägin hiiglasuuri jõehobuseid.

Kaldad olid pehmed, nõnda et inimene ei võinud neile astuda, ta vajus üleni mutta. Ainult rasvased sisalikud roomasid mudal ja otsisid usse.

3. Kanaarimaa.

Kahe päeva pärast me saabusime laia tasandiku rannale, mis kaugel pikkamisi mägedeks kerkis. Ta paistis olevat täiesti paljas. Päeval ei olnud näha ainustki inimest, kuid õhtul süttisid mägedel rohkearvulised tuled. Nad kustusid ja süttisid, kustusid ja süttisid. Tasandikul siin-säääl laialipillatud põõsastes kostis vilehääli ja ebaselget jutukõminat. Kõik jõudsid otsusele, et põõsastes varjavad endid sõdurid ja annavad tuledega üksteisele märku.

Siin algas Kanaarimaa⁴⁵, nagu seletasid kaasasõitnud lüksiidid-tõlgid. Oli möödunud nelikümmend päeva sellest, kui jätsime Melkarti sambad seljataha.

Laevad seisid lahes, kuhu suubus väike jõgi. Kõigil laevadel oli kääl mere ja pära ranna poole, et hädaohtu korral kohe pakku pääseks. Kohe esimesel päevalkaeveti ümber laagri kraavid, ehitati muldvallid ja asetati neile vahimehed.

Päike kõrvetas legendikku. Mõnikord kauguses paistsid metskitsede karjad. Nad vahel hulkusid rahulikult rohtu närides ringi, vahel kihutasid ehmunult suurte hüpetega, tõstes suuri tolmupilvi. Kahe penikoorma kaugusel algas mets. Säält kostis ööseti trummipõrin ja mitu korda ka vägev lövi mõirgamine.

Hommikul salkkond meie merimehi asus teele metsa poole. Kõik laulsid valjusti ja kõndisid muretul, rõõmsal ilmel. Kellegi ei olnud piike ega kilpe, kuid igaüks varjas riiete all mõõka. Õlal nad kandsid korve asjadega, mida armastavad metsrahvad. Metsa veerel nad panid kõik asjad maha ja asjade juure papüüruse kirjaga: „Meie, siidonlased, tulime, et teiega kaupu vahetada. Kui teie hulgas on keegi, kes oskab siidoni või lüksiitide keelt, siis tulgu meie juure ja ärgu kartku. Meie tahame teiega sõprust sobitada.“

⁴⁵ Vanus araabia ajalooramatuis mainitakse „Kannuriji“ maad Aafrika läänerannal „Igaviku“ või „Õndsate saarte“ vastas, nagu nimetati Kanaaria saari.

Mehed tulid lauldes jälle tagasi laevade juure. Öösel oli uuesti märktulesid mägedel ja trummipõrinat metsas.

Teisel päeval mehed läksid uuesti metsa ääre. Sääl, kuhu olid jäetud kingitused, seisid nüüd kõrkjaist punutud korvid banaanide, viigimarjade ja muu puuviljaga, kärjed meega ja suured õnistatud kõrvitsad magusa, tumedavärvilise joogiga.

Mehed tõid selle kõik kaasa, kirudes kanaarlasi:

„Milleks me õieti tulime nii kaugele? Et saada oma kaupade ja kõigi ärakannatatud vaevade eest mingisugused korvid banaanide ja viigimarjadega? Meil on neid koduski. Aga kus on jõed, mis jooksevad piima ja mille kaldad on kuldliivast? Surm neile, kes meid petsid!“

Rahulolematud läksid Lala-Sori laeva juure ja nõudsid, et ta tuleks välja. Terve teekonna kestes me ei olnud Lala-Sori näinud. Tema laev purjetas kõige ees, säält tulid käsklused, kuid vana röövel istus punutud kambri oma laeva kõrges püüris ja keegi ei saanud teda näha. Mehed karjusid ja mürasid. Ilmus Meremot.

„Kaaria vürst on haige, kuri palavikuvaim on asunud temasse. Ta ei saa tulla teie juure.“

„Sa ise oled tige palavikuvaim. Too Lala-Sor siia!“

Ja kui Meremot ei tahtnud minna, siis teda pilluti kivide ja konnakarpidega.

Lõpuks tuli välja Lala-Sor ise, toetudes ahingule, lonkav ja tusane.

„Julged merimehed,“ ütles ta, „teie olete sooritanud teekonna, millele pole veel keegi julgenud astuda. Väevalt mõni siidonlane varem on olnud neis paigus. Siin, Kanaarimaal, on kuldliiva, viljarikast maad ja palju kariloomi. Kõik saab teie omaks, kui vallutate need rikkused oma piikidega. Kuid ei tohi toimida järelemõtlematult. Siinsed inimesed on rohkearvulised, tugevad ja püüdmatud. Seniajani me ei ole veel ühtki selle maa elanikku näinud. Kõige enne peab püüdma mõned kanaarlased, et saada teada, kus on nende päälinn ja kui palju neil sõdureid on.“

Üks merimeestest pani ette:

„Peab viima veel kingitusi ja jääma varitsema. Kui need nägematud inimesed ilmuvad nähtavale, siis püüame nad kinni.“

See meeldis kõigile. Heideti liisku, kes peab jääma varitsema. Sada meest läks kingitustega metsa ääre. Ööseks tulid kaheksakümmend tagasi. Kaksikümmend jäid kuristikku varitsema.

Hommikul varitsejad ei tulnud tagasi ja kakssada meest saadeti vaatama, mis juhtunud. Nad leidsid jälle puuviljakorve, kuid mehed olid kadunud. Maas oli näha võitluse vere

jälgi. Püstipistetud teiba otsas rippus mõni noolega läbistatud konn.

Mis sai kahestkümnest kaaslasest? Kas nad elavad või on surnud? Rohtlaas vaikis. Bigvai astus ette.

„Mina tunnen afrite ja berberite kombeid ja seletan, mis see tähendab. Noolega läbistatud konnad — need tähendavad, et inimesed, kes elavad merel, siidonlased, on kõik tapetud, ja nõndasama juhtub teistega, kes tulevad siia. Näete, kui palju nooli on pistetud maa sisse, see tähendab, et nooli neil jätkub.“

Meeste tagasi jõudes algas rannas kisa ja kära. Kõik kogunesid uuesti Lala-Sori laeva juure. Ta tuli välja:

„Minu poisid ronisid üles lähemale mäele, nad nägid metsa taga palju suitsusambaid. Sääl on arvatavasti kanaarlaste linn. Täna kinnitage veel keha toiduga ja homme enne koitu tuhat meest tuleb minuga sinna linna. Kanaarlased maksavad kallilt meie kaaslaste tapmise eest, ja pärast me vallutame nende linna.“

4. Teekäija, ära peta neid inimesi.

Enne koitu Meremot astus magava Soferi juure, lõi teda jalaga ja ütles:

„Noh, tõuse, vanamees, sa tuled meiega Kanaarimaa päälinna.“

„Ära hakka vaidlema eesliga, kui ta lööb sind jalaga,“ ütles Sofer rahulikult, sidus sandaalid jalga ja võttis kepi.

„Muidugi lähen ma,“ ütles ta mulle. „Võib olla, et näen säääl ausate inimeste õnnelikku linna. Nad annavad kaupade eest puuvilja, kas ei tähenda see, et nad ei hinda kulda ega korja teda? Ja sina, Elisar, kas sina ei tule minuga?“

Ma olin väga rõõmus, et näen kohe oma isa, et ta saab vabaks ja et me koos läheme koju oma vanasse onni Avalis.

Mehed läksid kahes salgas teele. Üks läks Lala-Sori juhatusel otseteed linna poole, kuna teine pidi minema ringi mööda, et teiseist küljest linna tungida.

Kõik astusid erksal sammul, välgutades teravaid ode. Paljud olid vaskseis või nahkseis soomusrüdeis, kilbid käes.

Ainult minul ja Soferil ei olnud relvi. Milline kasu võis olla meist lahingus?

Päikese tõusu ajal olime juba kaugel rannast; liivaluudele järgnes tagapool põõsastega kaetud rohtlaas. Need põõsad hakkasid liikuma ja taganesid meie eest. Mida kaugemale me läksime, seda kiiremini taganesid põõsad.

Ma vaatasin tähelepanelikult ja märkasin põõsaste taga saledaid pronksivärvi mehi, kes kiiresti taganesid, hoides endi ees oksakimpe.

Varsti kaugel hakkasid paistma valged linnamüürid ja nende taga palju vitstest punutud ja saviga ülevõõbatud majakesi. Onnid seisid kobaras mäeküljel ja nende ümmargustel katustel hüppasid teravanalised koerad. Nende kaelakarvad seisid püsti ning nad haukusid vihaselt meie poole. Linnamüüridel ei olnud ainustki inimest näha. Väravad olid pärani avatud. Merimehed kiirustasid sammu ja tormasid kisades maha jäetud linna.

Sofer kõndis aeglaselt mööda linna, hoides mind käest. Mina vaatasin ahnelt ringi, oodates näha inimest, kes oleks minu isa sarnane. Igalpool tormasid meie inimesed, tungisid majadesse, tassisid säält välja korve ja õõnsaid kõrvitsaid, puistasid neist riideid, konnakarpidest ja korallidest ilustusi ja jooksid edasi. Ehmunud kanad lendlesid tiibu laksutades mööda tänavaid.

Ainult Sofer jäi muutmatult rahuliseks ja astus oma ühtlasel vanainimese kõnnakul linnakeskuse poole. Sääl me sattusime väljakule, mille ümber seisid poolringis mõned ilusad, palkidest ja kividest ehitatud majad. Puusambaid katsid mitmevärvilised nikerdised. Need majad ja nikerdised katustel tuletasid meele siidoni maju ja ma mõtlesin, kas viimaks minu isa ei töötanud siin.

Keset väljakut seisis selline kivist haudkamber, nagu neid tarvitatakse Siidonis matmiseks. Mu süda hakkas pekslema, kui nägin ta ukse kohal siidoni tähti. Sääl seisis: „Teekäija, kui sa oled siidonlane, beni-Aanak, siis astu sesse haudkambrisse ja loe tervitust Jakiirilt Avalist!“

Sofer peatus, luges päälkirja, pühkis silmi ja vaatas minule:

„Oo, mu benben, ole vapper ja valmistu kuulama, võib olla, väga rasket teadet.“

Ma avasin nikerdatud ukse, haudkambrist tuli vastu jahe-dat õhku. Astusime trepist alla. All seisis kivialusel savikirst. Kaanele oli joonistatud lilli ja keset kaant seitsmeharuline täht sõõris ning iga haru kohal seisis ühe planeedi nimi.

Kas tõesti isa on surnud ning ta keha on ses kirstus?

Trepil kuuldus sammude müdin. Jooksis sisse Meremot mõne röövliga.

„Kindlasti ses kirstus on peidus aarded. Metslased alati matavad oma kuningad koos kõigi nende varandustega. Murdke!“

Röövliid lõhkusid kirstukaane mõõkadega. Nad vaatasid imestuse ja vihaga sinna sisse.

„Keegi on siin juba enne meid olnud. Edasi, rutem! Ot-sime lossi läbi!“ Ja kõik tormasid jälle välja.

Ma vaatasin kirstu — see oli tühi. Ei, sääl oli väike savist siidoni laevakujuline lamp. Selle pääl oli õhuke vask-

plaat. Sofer võttis selle. Me läksime hauast välja ja päikesevalgel Sofer luges:

„Seda kirjutab Jakiir, beni-Aanak, kes pärit Avalist Siidoni lähedalt. Kui sulle, teekäija, satub kätte see plaat, siis teata teistele siidonlastele, et elasin kolm aastat kanaarlaste hulgas. Nad on lihtsameelsed ja hääsüdamlised nagu lambad, kuid, kui neid solvata⁴⁶, siis nad muutuvad hädaohtlikkudeks nagu metsikud härjad. Ma õpetasin neid vaske ja klaasi valamata, laudu hõõveldama ja savinõusid voolima. Nad lasevad mu vabaks, kuid tegid selle hua ja kirstu, et tuleksin tagasi ja sureksin siin. Ma lähen kodumaale, kus loodan veel leida naise, poja ja vanu sõpru. Rahu olgu sinuga, teekäija!“

Ära peta neid inimesi — nad on tänulikud, kui neile tehakse hääd.“

Kisa ümberringi läks tugevamaks, kuuldus langevate seinte raginat. Sofer haaras mu käe.

„Lähme, ben-ben, siin meil pole enam midagi teha!“

Mööda tänavat jooksis Bigvai, tema järel sörkis väike hall eesel.

„Ruttu minu juure! Ben-Kadeh saatis teie järele. Läheme kohe laeva — ta läheb merele või me hukkume.“

Bigvai haaras Soferi ja tõstis ta eeslile. Me läksime joostes tuldud teed tagasi. Ilusate sammastega maja trepil seisid röövlid ja jõid suurtest tünnidest joovastavat jooki. Bigvai ajas eeslit, me ruttasime randa. Tuli vastu meestesalku.

„Kas kõik on juba ära röövitud?“ küsisid nad. „Kas jäi veel midagi meile?“

„Ärge minge sinna,“ vastas Bigvai, „tulge tagasi.“

Kuid mehed ei kuulunud, vaid tormasid nagu hullumeelsed linna poole.

Ben-Kadeh seisis vallil ja vaatas meie poole:

„Te tulite õigel ajal. Näete, põõsad liiguvad jälle. Nad tungivad päälle.“

Tervel lagendikul liikusid kiiresti põõsaste salgad ja lähenedid meile. Vahetevahel põõsaste tagant kargasid välja valgeja punasetriibuliseks võõbatud inimesed ja väristasid pikki ode.

Kõik laevadele jäänud seltsimehed olid valli taga varjul, oodates kallaletungi.

Kanaarlaste tungisid päälle, kandes endi ees kuivi haokubusid, ja, jõudes päris lähedale, süütasid need põlema. Raginal kerkisid pikad tulekeeled ja sädemed lendasid tihedalt koos asuvaile laevadele. Meie sõdurid tormasid julgesti lähenevate kanaarlaste kallale, tapsid neid, kuid pronksinimesi tuli igast küljest tihedate salkadena ja nende laiade, lehtaoliste otstega

⁴⁶ pahandada, haavata.

odad tabasid meie sõdureid. Lingudega visatud kivid löid raskeid haavu ja langesid mürtsudes vastu laevade külgi.

Viiimaks paistis Lala-Sori salk. Nad jooksid korratuses — mõned kottide raskuse all ähkides, teised kokkunud nägudega, visates jooksul relvad.

Et paremini näha, ma ronisin üles mastikorvi. Mu ümber vihisesid kivid ja sahisid noolte suled. Kanaarlasi tuli ikka rohkem. Nägin eemal Lala-Sori. Ta kaitses end kirvega ning pronksinimesed ta ümber langesid... Kaaslased puhastasid talle mõõkadega teed. Lõpuks nad jõudsid laagriini.

„Merele! Merele!“ kostis kisa.

Laevamehed hakkasid laevu tõukama ja esimesena lahkus Lala-Sori tore laev.

Kõik ronisid laevadele, mahajäänud kargasid vette ja katsusid ujudes pääseda neile. Paljud ronisid meie laevale. Nende hulgas oli ka värisev ja kahvatu Meremot.

Enam ei tohtinud viivitada.

Ben-Kadeh raius kõie ja „Kokab-Tsafon“ eemaldus aerude lüües kalda äärest.

Nõnda lõppes Lala-Sori retk Kanaarimaale.

5. Rand kadus.

Kõik laevad liikusid aerude jõul, püüdes hoiduda maa lähedal. Kanaarlaste salgad jooksid meile mööda maad järele. Lala-Sori laev oli lähedal ja säält hüüti meile läbi kõnetoru: „Lähemale tulla, meie kõrvale!“

Kuid Ben-Kadeh käskis:

„Aerud ära! Puri üles!“

Tuul puhus kalda poolt tormisele, vahutavale merele, kus veeresid hiiglasuured lained. Puri paisus ja „Kokab-Tsafon“ hakkas lendama laineharjadele, eemaldudes ulgumerele. Vesi uhtus üle laeva, kõik pugesis alla varjule. Meremot vahtis luugist välja.

„Mis sa teed, Ben-Kadeh? Kas sa ei kuulnud Lala-Sori käsku?“

Kuid Ben-Kadeh vastas kindlasti:

„Me purjetame otse edasi, ja kellele see ei meeldi, võib karata vette. Kedem! (Edasi!)“ kostis ta hääl.

Ka Lala-Sori laeval koristati aerud. Ta pööris käila meie poole ja kaks kirjut purje kerkis masti. Ben-Kadeh vaatas tagasi ja kordas ainult: „Kedem!“

Vahemaa laevade vahel ei muutunud. Kõik teised laevad kadusid pikkamisi uduses kauguses, ka kallas hakkas taevaga

ühte sulama. Meie ees mustas lõpmatu Piirimeri⁴⁷, kust laevad enam ei tule tagasi ja kus algab igavene pimedus. Kuhu tormab Ben-Kadeh? Võib olla ta eelistab hukkumist meres Lala-Sori poiste kätte sattumisele?

Laskusin alla ja läksin piki parrast tõmmatud köiest hoides Ben-Kadehi juure sillale. Ta seisis kindlasti jalul, hoides kinni käsipuist, ja tuul lehvitas ta veepiiskadest tumenenud mantlit. Ben-Kadeh vaatas kaugusse ja laulis muretult:

Kolm päeva, jah, kolm päeva kõndisime,

Kui mässas kuri rajuu.

Ja tüüri, jah, ja tüüri unustime,

Kui paat viis jälle koju.

„Ben-Kadeh, kuhu me purjetame?“

„Noh, poiss, su nägu tõmbus ju krimpsu, nagu oleksid vanaisalt vitsu saanud.“

Püüdsin naeratada.

„Kas me kaua veel purjetame nõnda edasi?“

„Sa nähtavasti tahad, et pöörduksime tagasi ja et me Soferiga kõlguksime mastis? Mine alla, muidu laine uhub su veel merre...“ Ja ta hakkas uuesti laulma:

Nüüd risti-rästi sõidame,

Just nagu lombis pardid.

Küll lõpuks tee me leiame,

mispärast nõnda kardad?

Laskusin alla ruumi. Kõik istusid ja lebasid, kuidas keegi juhtunud. Õlilamp ruumi keskel kiikus siia-sinna. Sofer seisis nõela ja lõngaga ühe haavatu juures ja õmbles selle lõhutud nägu. Bigvai seisis ta kõrval veekausiga. Haavatu seisis põlvili ja püüdis oigeid tagasi hoida. Sofer lõpetas näo õmblemise, sidus haava riideribadega kinni ja laskus pikali põrandale.

„Vaene poiss,“ ütles ta mulle. „Miks ma võtsin su kaasa! Kas pääseme? Ees ootab hukkumine ja taga ähvardab hukkumine. Jääb üle ainult väarikalt surma minna, nagu sobib targale.“

Laskusin Soferi kõrvale maha ja püüdsin uinuda, kuid laeva kiikumine loopis mind ühest kohast teise ja tihtipäele jalad olid kõrgemal kui pää. Ärkasin vahetevahel, avasin silmad, vaatasin kiikuvale lambile ja uinusin uuesti.

Ärkasin öösel. Lamp rippus liikumatult. Mis oli juhtunud? Astusin magajate vahelt läbi ja sammusin üles tekile.

Tuul oli vaikinud. Purjed rippusid abitult. Ümber laeva seisis valkja seinana läbitungimatu udu. Ülalt immitses ime-

⁴⁷ Muistsete arvamuste järele maa oli nagu levitatud mantel, mida igast küljest ümbritses lõpmatu Piirimeri, mis algas läänepool Aafrikat.

likku hõbedast valgust. Laineid ei olnud. Meri, mis oli nii kaua mässanud, puhkas nüüd ja ta sile pind tõusis ja langes aeglaselt — tukkova ookeani rind hingas rahulikult.

Kaugel kostis laul. See kõvenes järjesti. Kuuldus naeru ja kisa. Udus ilmus nähtavale Lala-Sori kahemastiline laev. Ta paistis valgena. Esimeses mastis rippus inimese kogu. Sel-

Udus ilmus nähtavale Lala-Sori kahemastiline laev.

gesti oli kuulda vette laskuvate aerude lööke. Kuuldus Lala-Sori poiste laul:

Ta ehtas meil' võlla,
Las nüüd ta võllas olla ...

Mis juhtus säääl laevas? Kes poodi? Laev möödus, ilma et oleks meid märganud, ja kadus varsti udus.

6. Külaline merepõhjust.

Läksin käila oma urkasse ja lebasin säääl hommikuni. Hommikul ronisin üles masti, istusin mastikorvi ja hakkasin ringi vaatama, kas kustki ei paista maa.

Mõnikord laeva lähedal kerkis merest hiiglasuur must vaalaskala. Ta puhus ruttamata, selga painutades, nohisedes ja puristades õhku oma aurupilve ja laskus jälle aeglaselt põhja.

Korraga laev pörkas millegi vastu. Mis see oli — vaalakala või veedalune kalju? Mõned mehed tulid üles ja hakkasid üle parda vette vahtima. Laeva kõrval vees ujus mingi valendav keha. Ta paistis kord roosana, kord rohelisena, helkis siis piimjalt valgena nagu pärlmutter.

„Merekuningas tõusis sügavusest,“ ütles keegi.

Esimese keha järele ujus teine samasugune vormitu keha. Nägin selgesti ta suurt pääd pungil, tumedate silmadega. Pää juurest sirutasid pikkade madudena haarmed, vingerdades ja haarates igasse külge.

Haarmed sirutasid laeva poole ja imesid endid parda külge. Kaks tarka silma vaatasid üles.

„Polüüp! Polüüp!“ kostsid hüüded. „Ruttu möögd ja kirved!“ Kõik tormasid luugi juure ja veeresid alla.

Tekile jäi ainult Meremot. Ta tukkus palava päikese käes ja ärkas liig hilja. Ma hoidsin tugevasti mastist kinni, kartes korvist välja kukkuda. Laeva külge mööda kerkis aeglaselt suur rohekashall pää. Ta pikad, võimsad haardjalad ronisid üle parda ja hakkasid tekil roomama. Selle sültja kogu raskuse mõjul laev kaldus küljele. Meremot veeres alla vastu parrast ja asjatult püüdis mööda siledat tekki üles luugi juure ronida. Juba paistis pää üle parda, paisusid punased muhud ja mügarikud.

Koletise tumesinised silmad punaste varte otsas kerkisid püsti ja vaatlesid uudishimulikult Meremotti. See langes põlvili, tõstis käed ja karjus:

„Merekuningas, ära puutu mind! Ma palun igapäev viis korda Baali! Halasta mu pääle, olen oma ema ainus poeg!“

Rohelised haardjalad roomasid kiiresti Meremotini, põimusid ta ümber ja viskasid ta kerge vaevaga sarvise nokaga varustatud suhu. Meremoti kõhnad jalad aga kõlkusid õhus ja koletise suu hakkas mäluma.

Roheline pää hakkas punaseks muutuma, nagu oleks ta verd täis valgunud. Sinised silmad pöörlesid igasse külge, ja lõuad liikusid, hõõrudes peeneks seda, mis äsja veel oli olnud Meremot. Polüüp haaras ühe jalaga, mis oli teistest poole pikem, luugist kinni. Säält ilmus Bigvai ja andis möögaga tugeva hoobi. Lihav, roheline kõnt jäi tekile vingerdama nagu uss. Luugist ilmus julgemaks saavaid merimehi ja odad lendasid koletise pähe. Siis polüüp laskis lahti pardast ja loksatas raskelt vette. Laev vajus nüüd teisele küljele ja ma peaaegu oleksin mastikorvist välja lennanud. Merevalitseja laskus põhja, pursates endast välja musta vedelikku, mis värvis vee tumedaks.

Meremoti hirmus surm lähendas reisijad üksteisele.

Mehed kogunesid salkadesse ja hakkasid arutama, mis teha edaspidi, ja kuidas võidelda merekoletiste ja teiste häda- ohtudega, mis ähvardasid meid igal sammul.

7. Õnnelik saar.

Terve päeva päike kõrvetas halastamatult, kuid tuult ikka ei olnud. Laev liikus aerude jõul põhja poole. Sõuti vaheldamisi. Keskpäeval kitsas pilveriba kaugel taevaserval andis lootust, et tuleb tuult. Ta hajus ja tema taga paistis üksik kummuli kausi taoline mägi. Mäe tipust kees tumedat suitsu välja. Kõik jooksid tekile, isegi sõudjad jätsid aerud. Sofer läks üles sillale ja vaatas kaugusse, varjates käega silmi päikese eest.

„Mis see on — mander või saar?“ küsisid kõik. „Seleta meile, tark Sofer. Võib-olla see ongi „õndsate saar“, kus kangelaeste hinged pärast surma leiavad puhkuse?“

Sofer ütles:

„Oo, mu lapsed! Teil on osaks saanud suur õnn näha seda, mida ei näe harilikult surelikud. Need on „õnnelikud saared“, kuhu ei jõuta iialgi. Kui me ei kohta koletist, kes hukkab laeva, või ei satu veekeerisesse, mis viib laeva alla igava öö riiki, siis näeme „õnnelikku saart“ ja võime näidata teed ka teistele.“

Nüüd kõik hakkasid agarasti sõudma, lootes, et ees ootab maa, vesi ja pääsmine.

Laev jõudis saare juure alles õhtul, kui päike juba loojenes; mäetipu kohal sähvisid välgud. Oli juba pime. Saar paistis selgesti vastu kustuvat punast taevast. Laev liikus ettevaatlikult, et mitte põrgata veelusele kaljule. Eespool, saare rannal, süttisid punased tuled; nad liikusid ühest kohast teise, kohtasid ja lahkusid jälle.

Pimedus mähkis ikka tihedamini endasse mere, ikka selgemini paistsid punased tuled. Lõpuks me märkasime pikki kitsaid paate. Iga paadi käilas seisis inimene, ühes käes tõrvik, teises ahing. Tuled hakkasid nüüd kiiremini liikuma, läksid igasse külge laiali ja kustusid — inimesed märkasid meid.

Laev lõi ninaga vastu järsku kallast. Mehed kargasid maale ja sidusid ta kõrgete palmitüvede külge.

Sofer hakkas korraldusi tegema, nagu oleks ta ennem siin käinud.

„Kuulake mind, mu sõbrad! Te tegite endid kanaarlaste vaenlasteks. Ärge korrake seda viga siin! Siin elavad inimesed, kel südamed puhtad nagu väikestel lastel. Et nendega sõpradeks saada, ei tohi neid kohutada. Siin näete lõkke jälgi.

Süütame uuesti lõkke, hakkame endile toitu keetma ja laulma. Laul meelitab selle saare elanikud ligi.“

Kõik läksid maale, ikka umbusklikud, kartes kallaletungi saareelanikelt. Istusime tule ääre ja hakkasime laulma vana merimeeste laulu:

Julgelt ja rõõmsalt ma lahkusin kodust
Kaugeile maile, kantuna voolust.
„Ela hästi, naine, ela hästi, poju,
Ei tea, kas iial veel pääsen ma koju.“

Nägime surma. Raksus laev.
Kõigil südames — kartuse vaev.
Möödub üheksa aastat, üheksa pikka lainet,
Igal koidikul ilmuvad unes poeg ja naine.

Taas tulin siis vanana siniööde pajast.
Nagu enne voolab oja mu kodusel rajal.
Ei tunnud mu poeg oma vanameest-isa,
Hüüdis: „Ema, tule päri nüüd lisa

Neile teateile, mida nii vähe tuleb merelt.
Juba ammu me emaga heidame meelt.“

Laul kandus kaugele vaikselt õhus ja kajatas vastu rannakaljudele, kus ilmusid tulede punasesse kumasse inimesed pikka, õlgadele langevate juustega, lühikesis kitsenahast riideis. Nad lähenesid ettevaatlikult ja uudishimulikult, hoides käes viibusid ja ahinguid.

Meie jatkasime laulu, nagu ei oleks märganudki neid. Saareelanikud lähenesid veel ja siis astus ette palja pääläe ja väikese terava habemega vanamees; ta sirutas käed välja ja astus Soferi juure.

Sofer astus talle mõned sammud vastu ja mõlemad vaatasid üksteisele silma. Sofer osutas meile ja ütles: „Beni-Aanak.“

Vanamees vaatas Soferile, siis meie meestele, nähtavasti järele mõeldes; siis ta osutas oma saareelanikkudele ja ütles: „Uantši.“

Sofer pöördus meie poole:

„Need inimesed nimetavad endid uantšideks.“

Saareelanikud lähenesid veel ja asetuisid kividele ümber ringi, vaadeldes meid. Sofer ja uantši vanamees istuisid lõkke ääre ja hakkasid kordamööda kõnelema, kuulates tähelepanelikult üksteise kõnet. Bigvai seisis siinsamas lähedal ja ütles Soferile:

„Selle vanamehe keel on natuke berberite keele sarnane. Ma mõistsin, mis ta küsis: kust sa pärit oled ja miks me tuleme siia saarele.“

Siis Sofer palus Bigvaid berberite keelt kõnelda. Uantši vanamees muutus kohe elavamaks, kuuldes Bigvai kõnet. Kõik teised uantšid kargasid püsti, hakkasid kiiresti midagi rääkima, võtsid Bigvai käed ja panid endile pähe.

„Nad ütlevad, ma olevat nende vend.“

Laeval leidusid veel mõned mehed, kes oskasid berberite keelt. Nad katsusid vastata saareelanikkude küsimustele. Alul uantšid kartsid kõike, laevagi puudutasid ettevaatlikult ja tõmbasid kohe käe eemale nagu see oleks kõrvetanud. Pärast nad läksid julgemaks, mõõtsid sammudega laeva pikkust ja olid väga imestunud, sest nemad ei oskavat nii suurt laeva ehitada, vaid ainult väikesi nahaga ületõmmatud paate.

Varsti kõik uantšid lahkusid. Meil põlesid terve öö tuled ja laev oli igaks puhuks ärasõiduvalmis. Kuid kõik oli vaikne. Ainult mäetipust kees suitsu ja viskus mõnikord tumepunast kuma. Siis kostis kauge kõmin ja maa värises.

8. Peab küsima esivanemait.

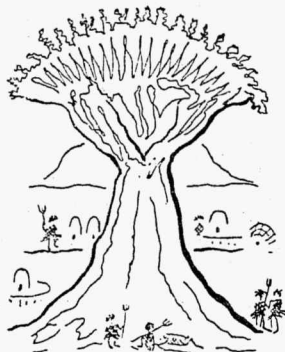
Uantšid tulid hommikul tagasi ja tõid kaasa viigimarju, banaane, lambapiima õrnistatud kõrvitsais ja värskeid kalu. Uantši vanamees pani ette minna koos temaga saare kaitsjat kummardama. Sofer leppis Ben-Kadehiga kokku, et kõik seltsimehed tulevad meile appi, kui me ei ole õhtuks tagasi. Sofer, Bigvai ja mina läksime vana uantši järele mööda kaljust teerada. Siin oli igalpool punaseid ja musti kivitükke, mis tuld-purskav mägi välja paisanud. Paistis kummaliselt tardunud laavaojasid paljude koobastega. Igalpool kasvasid õitsevad puud, granaatõunad ja metsviinamari. Mäekülge kattis tihe roheline mets. Jäneseid ja kitsi jooksis üle tee.

Jõudsimme külla. Majad olid kividest kokku laotud, katused katsid palmioksad. Aedades majade juures määgisid lambad ja kitsed. Naisi ja lapsi jooksis majadest välja, nad vaatsid meid ja puudutasid meie riideid. Meil oli ainult agavekiududest särk seljas.

Keset küla kasvas hiiglasuur, kummaline puu; ta tüvi koosnes üksikuist kokkukasvanud tüvedest ja tipus näisid lehed otse tüvest välja kasvavat.

Uantši vanamees astus puu juure, langes põlvili ja ümises midagi. Siis ta võttis vöö vahelt pika, terava kivinoa ja torkas tüvesse. Kui ta noa välja tõmbas, tilkus haavast helepunast vedelikku. Uantši pöördus meie poole ja Bigvai tõlkis:

„See puu õpetab meid kokku hoidma, et oleksime nagu tema tüvi. Siis miski ei saa meist jagu nõnda nagu mingi torm ega maavärisemine pole suutnud seda puud murda. See puu kasvas siin juba siis, kui siia tulid idast esimesed uantsid. Nüüd ta ulatub ladvaga pilvedeni ja elab juba mitu tuhat aastat⁴⁸.“ Vanamees langes uuesti põlvili ja tõstis käed.

Keset küla kasvas hiiglasuur kummaline puu.

et koobas oli täis inimesi. Nad seisis vaikselt poolringis. Keskel asetses kivine altar. Uantsi vanamees puhus söed altariil hõõguma ja pani neile kimbu punast kanarbikku. Oksad hakkasid praksuma ja suitsema. Uantsi laulis väriseva häälega ja Bigvai seletas ta sõnu:

„Oo, teie, kõrgesti austatud esivanemad! Ükskord te lahkusite kurjast Aafrikast, pääsedes tigidate vaaraode tagakiuisamisest. Teie asusite siia saarele ja elasite vennalikus sõpruses. Teie andsite meile targa ja väarika elu eeskujuga. Nüüd teie ees seisavad inimesed samalt maalt, kust teie kord pagesite. Mis peame tegema nendega? Kas uputada nad merre, lasta nad lahkuda või jätta elama meiega Õnnelikule saarele?“

Vanamees vaigis ja hakkas kuulutama, käed silmil. Kaks kollast lindu lendlesid ja siristasid ülal lae all. Üks uantsidest kukkus: kuuldus pragin, siis kuiv sahin nagu tuule aetud sügiselest lehtedest. Vanamees vaatas tagasi ja kutsus mu enda juure.

⁴⁸ Kirjeldatud puu, „draakonipuu“, on praegugi Teneriffa saarel ja elanikud kummardavad teda. Ta vanust arvatakse 6000 aastale ja ta mahlast valmistatakse punast värvi.

⁴⁹ Need olid stalaktiidid, lubjapurikad, koopa laes.

„Mine, ära kardada!“ ütles Sofer.

Läksin uantši järele. Ta kummardus kukkunu kohale ja näitas siis käega, et tõstaksin selle üles.

„Ainult puhta südamega lapsed võivad meie esivanemaid kätega puudutada.“

Lamaja oli väga kõhn inimene. Ta käed ja jalad olid nagu nahaga üle tõmmatud luud. Proovisin teda tõsta. Ta oli kerge nagu õlgedest. Panin ta püsti. Ta nägu oli kuivanud, põsed sisse langenud, silmad suletud. Teised siin ümberringi olid samasugused.

Vanamees võttis mu ümbert kinni ja viis mu tagasi altari juure. Siin ta pöördus Soferi poole:

„Meie esivanemad õpetasid kartma inimesi, kes elavad säääl, mere taga, kust tõuseb päike. Säälsed inimesed tahavad kõiki teha oma orjadeks. Küsisin esivanemalt, mis teha teiega. Nad ei või midagi öelda, sest nad on surnud, kuid nende sõnad hõõguvad alati meie südameis. Mu süda räägib mulle: „Kui teie, võõramaalased, ei taha solvata meid, siis me anname teile maad, paadid ja te saate meie vendadeks.“

Sofer vastas:

„Ma ei tea, mis teevad teised mu seltsimehed, kuid mina jään teie saarele.“

Me väljusime koopast ja läksime tagasi laeva juure.

9. Sofer lahkus meist.

Me viibisime soodsa tuule ootel veel mõned päevad Õnnelikul saarel. Selliseid saari on mitu; nad asetsevad lähestikku ja kõigil neil elavad uantšid.

Ma leidsin savi ja valmistasin Soferile palju tahvleid. Neil ta kirjeldas meie teekonda Kart-Hadašatist saarele saabumiseni. Valmistasin veel savist ahju lõotsaga, milles põletasin tahvleid Soferi kirjaga. Ta mattis nad koopasse, kus seisavad uantšide esivanemate kuivetatud kehad⁵⁰.

Ma küll palusin, et Sofer sõidaks kaasa ja tuleks minu koju, kus me hoolitseksime ta eest. Kuid Sofer keeldus.

„Kogu eluaja olen otsinud inimesi, kes oleksid õiglased ega rõhuks nõrgemaid. Nüüd leidsin nad. Võib olla, et ma veel

⁵⁰ Uantšide poolt balsameeritud muumiad olid veel XIX sajandi 70-dais aastais Kanaaria saarte koobastes. Nüüd nad on lõhutud ja laiali tassitud. Oletatakse, et Teneriffal võib leidmata kaljukoobastes olla muumiad.

jõuan õpetada neile kirjutamist ja teisi asju, kuigi mu jõud juba väheneb. Ükskord tuleb õnnelik aeg — see võib olla tuhande, kahe või kolme tuhande aasta pärast, kuid siis enam ei ole sõdu, vägivalda, orjust ega tapmist. Inimesed õpivad tundma maailma, elusäädusi ja loodust. Nad hakkavad maad kaevama, et saada teada, mis on säääl sügavuses, ja siis leiavad minu tahvlid. Nad loevad, kui ülekohtune ja julm oli meieaegne elu ja kui raske oli saavutada paremat elu. Kuid sina, mu kallis Eli, sõida koju. Ben-Kadeh on aus ja vapper merimees ja viib su koju Avalisse. Oma valge eesli, kui ta peaks veel elama, kingin sinule. Ta hakkab sinu savilaevukesi Siidoni turule kandma.“

„Ei!“ vastasin ma. „Nüüd ma hakkam merimeheks. Olen näinud igasuguseid meri- ja inimkolektisi nagu olid Meremot ja Lala-Sor, ja nüüd mind ei kohuta enam miski.“

Kui tuul hakkas puhuma Aafrika poole, küsis Ben-Kadeh kõigilt, kas keegi tahab veel jääda saarele; kuid keegi pääle Soferi ei tahtnud jääda elama õnnelikkude uantšide hulka.

Kui laev eemaldus saarest ja puri paisus, ma vaatasin kurvalt kalda poole, kus seisis uantšide hulgas Sofer — kõige imeväärsem ja parem inimene, keda olen näinud oma elus, ning kellest nüüd pidin igaveseks lahkuma.

Purjetasime mitu päeva ning lõpuks hakkas eespool paistma rannaviirg ja kaljud. Tundsin ära Melkarti sambad: must — põhjapoolne ja roosa — lõunapoolne. Nad aegamööda nihkusid üksteisest eemale ja nende vahel paistis sinine vesi. Säääl algas Sisemine meri, kust juba oli kerge jõuda Avalisse, kus näen Am-Lailit ja võib-olla oma kallist isa, Jakiiri.

Mähkisin enda vanasse mantlisse, mille mulle oli annud Sofer, ja heitsin pikali kõierullide vahele käilas. Silmade ette kerkis meie onn palmiga, tänav, mis viib väljale aedade taga, kus poisid ühes Gamalieliga mängivad palli. Kuidas nad karjuvad, kui ilmun nende hulka! Me läheme vanasse telki, et keegi ei segaks. Hulk päevi tuleb jutustada enne kui jõuan ära rääkida kõik, mis nägin „Kokab-Tsafoni“ teekonnal. Kuidas vihasuvad Gamaliel, Bahias ja teised, kui kuulevad, kuidas meile kurja tehti, ja kuidas hakkab väike Hanaania tõinama, eriti kui jutustan polüübibist; ja pärast me kõik...

Loodusesõbra nurk.

Toimetaja Jof. Käis.

Millal loomad magavad?

Uni on puhkuse aeg. Puhkust ja und vajavad kõik elusad olevused, inimene ja loomad. Liikumine, jooksmine, ujumine, lendamine toidu muretsemiseks on ju väsitav töö. Millal loomad magavad? Kes seda teab! Vist ikka öösel ja siis, kui nad on väsinud.

Ühel teadusmehel oli huvi selle küsimuse ligemaks uurimiseks. Ta tahtis nimelt kindlaks teha, millal loomad puhkavad, kui nad võivad toimida rahulikult, eksitamatult, oma soovi järele. Selleks ehitas ta iseguse riista, mis loomade liikumise puuris või kastis märkis ise paberile umbes nii, nagu isemärkija soojamõõtja (termograaf) tõmbab paberile õhusoojuse kõvera. Kui aga loom oma puuris või kastis uinus ja kõik rahulikuks jäi, siis tõmbas see riist paberile „unejoone“ — sirgjoone. Teadlane ise ei tülitanud katsealuseid loomi terve ööpäeva jooksul.

Mis ta leidis? Võime sellest vikerlastele lühidalt teatada.

Koer on rahutu loom erksa unega: teeb ööpäevas 12 lühikest uinakut; kõige pikema pärast lõunat (umbes 3 tundi).

Kass magab 7 korda; pikemad uinakud kella 20 ja 12 vahel (s. o. öösel ja hommikul).

Kodujännes õieti ei magagi, ainult tukub mõned minutid ja siis jälle ärkab lühikeseks ajaks — 23 korda. Ainult kella 6 paiku (hommikul) magab järjest tunni-poolteist.

Hiir magab päemiselt kl. 6—18. Öösel teeb 3—4 lühikest uinakut.

Kanaerialind on segamata sügava unega; magab ärkamata õhtust hommikuni peaaegu 12 tundi. Päeval ei maga sugugi.

Nastik on päris unikott. Käib toitu otsimas ainult kl. 12—14. Ülejäänud aja magab rahulikus unes.

Kärbes on ka rahuliku unega. Magab kogu öö ja teeb lisaks pärast keskpäeva 4—5 lühikest uinakut.

Prussakas magab kaks korda: keskööst hommikuni ja kl. 9—17-ni.

Kala uinub õhtu tulekul, ärkab enne keskööd umbes pooleks tunniks ja siis magab rahulikult kuni hommikuni.

Ja rinnalaps? See magab 4—5 korda ööpäevas, igakord umbes 3 tundi. Pikem ärkvelolek on enne keskpäeva — 4 tundi.

„Kuiv“ vesi.

Kuidas: „kuiv“ vesi? Kui juba vesi „kuiv“, mis siis veel märg on! Aga mis õieti tähendab: märg? „Märg“ teeb märjaks ja mis märjaks ei tee, on „kuiv“. Nüüd otsustagu vikerlased ise, kas vesi võib ka olla „kuiv“. Selleks korraldatagu väikesi katseid: tilguta vett rasvasele või õlitatud paberile; pista niisugune paber vette; samuti pista rasvane või lihtsalt kaua pesemata käsi vette jne. Kas märguvad need asjad? Kas vesi on sel juhul „märg“? Vikerlased ise leidku veelgi uusi näiteid „kuivast“ veest ja kirjutagu oma tähelepanekuist toimetusele.

Toimetaja L. Jürisson. Haapsalu. Võnnu t. 13.

Margikorjajate seltsid.

Välismaail, kus margikorjamine laialt levinud, teiste seltside hulgas leidub ka palju margikorjajate seltsi. Mõned seltsid on ka meil Eestis, kuid nendes on koondunud peamiselt saksa rahvusest margikorjajad. Möödunud aasta detsembris asutati Tallinnas uus rahvusvaheline margikorjajate selts „Estonia“, mille juhatusse valiti tuntud eesti rahvusest margikorjajad. Seltsi eesmärgiks on anda võimalust oma liikmeile astuda vahenditult vahetusse välismaa margikorjajatega, võidelda markide võltsimise vastu, uurida vanade eestlaste postiolusid ja praegust postitegevust margiasjanduse alal. Selts kirjastab erilise margiasjanduse ajakirja „Estonia“, mis ilmub tarvidust mööda, kuid vähemalt 4 korda aastas. Ajakiri saadetakse kõigile seltsi liikmeile tasuta. Seltsi liikmeiks võivad olla ka noored alla 16 a. vanad. Noorliikmete liikmeks on 1 kr. aastas. Käesoleval aastal on juba ilmunud 2 numbrit ajakirja. Seltsi aadress on: „Rahvusvaheline margikorjajate selts Estonia“, Tallinn, Kinga tän. 10.

Mälestusmargid.

Käesoleva aasta esimese kolme kuu kestes on ilmunud järgmised mälestusmargid:

1) Jaanuaris: Ameerika Ühendriikides seeria 12 margist Ühendriikide iseseisvuse eest võitleja ja esimese presidendi George Washingtoni 200-aastase sünnipäeva mälestuseks; Soomes — president Svinhufvudi 70. aasta sünnipäevaks 2-margaline mälestusmark.

2) Veebruaris: Šveitsis — rahvusvahelise vägede ja relvastuse vähendamise konverentsi puhul erilised mälestusmargid, arvult üheksa.

3) Märtsis: Itaalias seeria postmarke kuulsamate itaalia kirjanike näo-piltidega.

Premiad markidevahetusest osavõtjaile.

„Vikerkaares“ nr. 16 väljakuulutatud markidevahetusest osavõtjaile lubatud preemiad langesid järgmistele „Vikerkaare“ lugejaile:

1. 30 isesugust norra marki — A. Sõrmus, Pärnust.
2. 20 isesugust marki — P. Tammist, Tallinnast.
3. 15 isesugust marki — K. Hendriks, Tartust.

Kahele vahetusest osavõtjale: F. Verendel (Nõmme) ja J. Ernits (Nõmme) on neile kuuluvad margid välja saatmata, kuna postikulu (10 s. postmark) oli nende poolt juure lisamata. Kui nimetatud „Vikerkaare“ lugejad soovivad saada neile loosimisel langenud margid, palume saata 10-sendiline postmark.

Arva, arva, mõista, mõista!

Nr. 17 ülesannete lahendused.

17. ülesanne.

Sel pildil on tegevuses 17 inimest.

Õieti arvasid: Evald Sammet, Bim-bam-bulla, Instruktor, Micki-Hiireke, Kanarbiku Kindral, Rütütel Sinihabe, Mikaado, Huckleberry Finn.

18. Tähtmõistatis.

Ülalt alla lugedes saame kõik ristmõistatise ülesarvamiseks vajalised sõnad.

Õiged seletused saatsid: Rütütel, Sinihabe, Micki-Hiireke, Kanarbiku Kindral, Bim-bam-bulla, Kaino Peebo, Huckleberry Finn, Mikaado ja Liivaaugu Lauulik.

Micki-Hiireke on nähtavasti õnnelumalanna soosik, sest ka seekordne loosimine mõlema ülesande lahendajate vahel tõi talle autasu.

«Vikerkaare» juturaamatuid

loeb kogu eesti noorsugu järjest kasvava innuga. Mis „Laste Rõõm“ ja „Pääsukese“ raamatud nooremaile, seda on „Vikerkaar“ vanemaile lastele. Iga raamat on 32 mahukat lehekülge suur ja maksab 25 senti. 1932. a. kevadeni on ilmunud järgm.

20 raamatut:

Nr. 1.	A. Roberts: Loomade kuningas.	Nr. 10.	Jack London: Esim. järgu madrus.
” 2.	A. Kerfstedt: Abdulla.	” 11.	A. Čeglok: Must luik.
” 3.	Jack London: Jutt Keeshist.	” 12.	Ch. Roberts: Väike muulane.
” 4.	Boris Žitkov: Orkaan.	” 13.	B. Žitkov: Mustad purjed I.
” 5.	H. Lange: Vana kapten.	” 14.	B. Žitkov: Mustad purjed II.
” 6.	H. Löns: Vemmalkäpp.	” 15.	Ch. Roberts: Lumes magaja.
” 7.	Imeprillid.	” 16.	S. Grigorjev: Raadio Mare-Salel.
” 8.	A. Samochvalov: Hädaohtlik elukutse.	” 17.	E. Lundberg: Õnnesõrmus.
” 9.	O. Henry: Postiröövlid.	” 18.	Vasil Jan: Fööniklaste laev I.
		” 19.	” ” ” ” II.
		” 20.	” ” ” ” III.

Igas kuus, välja arvatud kaks suvekuud, ilmub üks „Vikerkaare“ raamat, rikastades meie kooliraamatukogu uue huvitava seiklusjutuga. Odava hinna tõttu (aastas 2 kr. 50 senti, poolaastas 1 kr. 25 s., üksik nr. 25 s.) leiab „Vikerkaar“ teed igasse kooli ja kodusse. Iga poolaastakäik, s. o. 5 raamatut, ühes nägus as kõvas köites maksab 1 kr. 50 senti.

Tellida: „TÖÖKOOL“ Tallinnas, V. Roosikrantsi 3.

Lahkumislaul.

A. Seppel.

Kui suland põllult, väljalt lumikate
 Ja jõgi kohab, vabalt laulab läte,
 Kui kuldnokk vilistab ja laulab rõõmsaid laule,
 Ja lõoke kiitust lisab Looja aule:
 Siis tulnud kevad.

Kui päike jälle paistab soojalt,
 Kui sellelt igaveselt elutoojalt
 Me kingiks saanud juba sinililled,
 Mis vargselt välja vaatvad põõsa veerelt:
 Siis tulnud kevad.

Ah, kevad!
 Ei ole meil siis koolipingis püsi,
 Silm aknast välja vaatamast ei väsi.
 Me tahaks välja.
 Meil klassis kitsas.

Ning õppimine läind nii hirmus raskeks.
 Kui aga klassist pääseme me hetkeks,
 Siis lõõme kurni, teeme tiritammi
 Ja vaatame, kuis loodus ehib nurmi.
 Siis on nii lõbus.
 Rõõm heljub õhus.

Pea tuleb aeg, mil võime koolist minna
 Ja õppimise murest hoopis vabad olla.
 Me lähme hõisates, me meel on rõõmul:
 Ees lõbus suveaeg, — see läeb vist lennul.
 Hääd tervist, hääd tervist!

Meel siiski nukraks läeb:
 Kas kõiki teid veel näeb?
 Üks meist läeb sinna
 Ja teine tänna
 Ja koolimaja, armas koht,
 See jääb ju hoopis siia.
 Hääd tervist, hääd tervist!

Kui möödas vaheaeg, läind kaunis suveaeg:
 Siis jälle tuleme ja koos kõik oleme.
 Hääd tervist, hääd tervist!

Toimetused: J. Käis, J. Parijõgi, O. Luts, A. Oengo-Johanson, M. Nurmik, H. Valma, H. Tõnisson, L. Jürisson, A. Burmeister. **Vastutav ja tegev toimetaja:** M. Nurmik.

Talitusjuht: H. Valma. **Väljaandja:** „Tõekool“. **Toimet. ja talit.:** Tallinna, V. Roosikrantsi 3.

Tellimishind: aastas 2 kr. 50 s., poolaastas 1 kr. 25 s., üksiknr. 25 s.
 Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised.